

archetyp dzieciobójstwa

archetyp dzieciobójstwa

1. Biblia i tradycje religijne

- **Ofiara Izaaka (Księga Rodzaju 22)** – Abraham ma złożyć w ofierze syna. Zatrzymany w ostatniej chwili, pokazuje, że dziecko może być „walutą” w relacji z Bogiem. Archetyp rozpoczęty.
- **Rzeź niewiniątek (Ewangelia Mateusza 2,16)** – Herod nakazuje wymordować chłopców w Betlejem, by ocalić władzę. Władza przeciwko dzieciom.
- **Ofiary z dzieci w kulcie Molocha** (Stary Testament, Kpł 18,21; Jer 7,31) – potępiane przez proroków praktyki składania dzieci w ofierze bóstwom.

2. Mitologia grecka i rzymska

- **Medea (Eurypides, „Medea”)** – matka morduje własne dzieci, by zemścić się na zdradzieckim mężu. Archetyp gniewu, w którym ofiarą są niewinni.
- **Agamemnon i Ifigenia** – król składa córkę w ofierze Artemidzie, by zapewnić wyprawie trojańskiej pomyślność. Władza i wojna żądają ofiar z dzieci.
- **Niobe** – pycha matki karana przez Apollina i Artemidę: jej dzieci zostają zabite. Archetyp ukaranego macierzyństwa.

3. Literatura klasyczna i nowożytna

- **„Treny” Jana Kochanowskiego** – lament po śmierci małej Urszulki, ale już nie jako ofiary bogów czy władzy, tylko losu i śmierci naturalnej. Symbol przesunięty: dziecko nadal „najbardziej bolesna strata”.
- **Heinrich Heine („Księga pieśni”)** – obrazy dziecięcej śmierci jako symbolu kruchości i okrucieństwa historii.
- **Fiodor Dostojewski („Bracia Karamazow”)** – scena opisu znęcania się nad dzieckiem przez żołnierzy i właścicieli psów. Dziecko staje się figurą absolutnej niewinności i zarazem najbardziej bezbronną ofiarą.

4. Historia i rzeczywistość XX wieku

- **Armenia 1915** – masakry i deportacje, w których dzieci były głodzone i zabijane.
- **Holocaust** – zamordowanie około miliona żydowskich dzieci, w tym całych sierocińców. Korczak i jego dzieci jako najsilniejszy symbol.
- **Wojny XX i XXI wieku** – od Wietnamu (dziecko biegające nagie po ataku napalmem) po Syrię i Ukrainę – obrazy dzieci zabijanych stają się ikonami pamięci zbiorowej.

5. Archetyp odwrócony - Janusz Korczak

- Nie złożył dzieci w ofierze.
- Nie wykorzystał możliwości ocalenia siebie.
- Stał się **anty-Herodem** i **anty-Agamemnonem**: zamiast oddać dzieci – oddał siebie.
- Jego gest można czytać jako próbę przerwania „ciągłości” archetypu dzieciobójstwa – uczynienia dziecka celem, nie narzędziem.

Dzieciobójstwo współczesne

1. Ukraina (od 24 lutego 2022)

Rosyjska agresja na Ukrainę oznaczała nie tylko bombardowania miast, ale też ofiary wśród najmłodszych.

- Zniszczone przedszkola i szkoły stały się codziennym obrazem.

- Według danych UNICEF i ukraińskich instytucji – setki dzieci zostały zabite, tysiące rannych, dziesiątki tysięcy wywieziono przymusowo do Rosji.
- Archetyp w czystej postaci: **dziecko jako zakładnik wojny prowadzonej przez dorosłych**, dziecko jako trofeum (wywózki), dziecko jako „kolateralna szkoda” militarnej logiki.

2. Izrael (7 października 2023)

Atak Hamasu na południowy Izrael przyniósł obrazy, które wstrząsnęły światem:

- niemowlęta, dzieci, nastolatki – zamordowane w swoich domach, na festiwalu muzycznym, w kibucach.
- inne porwane i uprowadzone do Gazy jako zakładnicy, użyte w najokrutniejszej grze politycznej.
- Echo archetypu Heroda: **dziecko zabite, by dorośli „ocalił swoją sprawę”**.

3. Gaza (od 18 października 2023 i dalej)

Izraelska odpowiedź – potężne bombardowania, później inwazja lądowa – uderzyła także w cywilów.

- W raportach ONZ i UNICEF dzieci z Gazy pojawiają się jako ofiary nalotów, zburzonych domów, głodu i braku leków.
- Liczby dzieci zabitych idą w tysiące.
- Archetyp Medeii: **dzieci giną nie dlatego, że są celem, ale dlatego, że są w rękach dorosłych, którzy nie potrafią inaczej prowadzić swoich sporów niż przez krew niewinnych**.

4. Ciągłość nieprzerwana

Od Abrahama i Izaaka, przez Heroda, przez Treblinkę, aż po Mariupol, Kibuc Be’eri i Gazę – **dzieci wciąż są zabijane, by dorośli mogli „wygrać” wojnę, obronić władzę, „uratować honor”**.

Korczak próbował tę ciągłość przerwać. Nie udało się światu.

5. Symboliczna konkluzja

- Korczak mówił: *„Dziecko ma takie samo prawo jak dorośli”*.
- W XXI wieku to zdanie jest nadal niewypełnione.
- Dopóki dzieci giną – w Kijowie, w Kibucu, w Gazie – dopóty archetyp dzieciobójstwa nie został odwrócony.
- **Każde zabite dziecko jest powrotem Heroda. Każdy, kto stanął przy dziecku aż do końca – jest powrotem Korczaka.**